

Modül (öneri) No	320
Öğrenme Alanı (Temel konu)	Allah’a İman
Modül (Alt konu)	İmanda Taklid ve Tahkik Meselesi
Amaçlar	- İman kavramının sadece zihni bir onay (icmali tasdik) olmadığını, farklı mertebeleri bulunduğunu fark eder. Taklidi iman ile tahkiki iman arasındaki temel farkları (sarsılmazlık, delile dayanma vb.) ayırt eder. - Kâinattaki sanatı (sikke ve hatem) gözlemleyerek imanı kuvvetlendirmenin (tahkik) önemini kavrar. - Tahkiki imanın bireyi sarsıcı fikir akımları karşısında nasıl koruduğunu analiz eder.
Süre	40’
Seviye	Seviye-2
Yöntem ve Teknik-Etkinlik	Kartopu (Snowballing): Bireysel düşünceyi grup kararına ve sınıf tartışmasına dönüştüren kademeli bir tartışma tekniğidir. Kelime Çağrışım Tekniği: Anahtar bir kavramın (iman/taklit/tahkik) öğrencilerde uyandırdığı yansımaları analiz etmek için kullanılır.
Materyal ve Teknoloji	A4 kâğıdı, cetvel, kalem,
İşleniş/Öğrenme-öğretme süreci	Giriş: Merak Uyandırma ve Güdüleme Kelime Çağrışım: Tahtanın ortasına büyük harflerle "İMAN" yazılır. Öğrencilerden bu kelimenin kendilerine çağrıştırdığı ilk üç kelimeyi söylemeleri istenir. Öğretmen, "Peki, bir binanın temeli çürükse odalarını süslemek onu kurtarır mı?" sorusunu sorarak metindeki "temel/bina" metaforuna atıf yapar ve konuya girer. Gelişme: Kartopu Tekniği Uygulaması Adım 1 (Bireysel): Her öğrenciye metinden bir bölüm (veya özet) verilir. "Bir insan her denk üzerinde yazıyı okuyup mührü tanır mı ne kazanır?" sorusu üzerine bireysel notlar almaları istenir. Adım 2 (Eşli): Öğrenciler yanındaki arkadaşıyla eşleşir. Kendi fikirlerini birleştirir ve "Taklidi iman neden sarsılabilir?" sorusuna ortak bir cevap üretirler. Adım 3 (Dörtlü Gruplar): İkişerli gruplar birleşerek dörtlü grup olur. Metindeki "Azrail (a.s) ve sebepler

	(esbab)" örneği üzerinden, her şeyin arkasındaki asıl kudret elini göstermenin (tahkik) önemini tartışılır. Adım 4 (Sınıf Paylaşımı) : Her dörtlü grubun sözcüsü ulaştıkları sonuçları (taklit vs. tahkik farkı) sınıfa sunar. Öğretmen, metindeki "Bir şeyden her şey yapmak, her şeyden bir şey yapmak" (Sikke-i Kudret) kavramını toparlayıcı bir şekilde açıklar. 3) Sonuç: Özetleme Metindeki "İnsan bir saraydır, temeli imandır" vurgusu yapılarak, tahkiki imanın sarsılmaz bir güç olduğu vurgulanır.
Ölçme ve Değerlendirme	- Tahtaya veya kağıtlara 6-9 kutucuktan oluşan bir tablo çizilir. İçlerine; "Taklidî İman", "Tahkikî İman", "Esbab (Sebepler)", "Sikke-i Kudret", "İcmalî Tasdik", "Mürşid" gibi terimler yazılır. Soru: "Sarsılmayan ve sönmeyen iman hangisidir?", "Sebeplerin arkasındaki asıl mührü görmeye ne denir?" gibi sorular sorulur. Öğrenciler doğru kutucuk numarasını gösterirler.
İlişkili metinler	بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ¹ Bu asırda, din ve İslâmiyet düşmanları, evvelâ imanın esaslarını zayıflatmak ve yıkmak plânını, programlarının birinci maddesine koymuşlardır. Hususan bu yirmi beş sene içinde, tarihte görülmemiş bir hâlde münafıkane ve çeşit çeşit maskeler altında imanın erkânına yapılan sû-i kasdlar pek dehşetli olmuştur. Çok yıkıcı şekiller tatbik edilmiştir. Hâlbuki imanın rükünlerinden birisinde hâsıl olacak bir şüphe veya inkâr, dinin teferruatında yapılan lâkaytlıktan pek çok defa daha felâketli ve zararlıdır. Bunun içindir ki, şimdi en mühim iş, taklidî imanı tahkikî imana çevirerek imanı kuvvetlendirmektir, imanı takviye etmektir, imanı kurtarmaktır. Her şeyden ziyade imanın esasatıyla meşgul olmak, kat'î bir zaruret ve mübrem bir ihtiyaç, hatta mecburiyet hâline gelmiştir. Bu, Türkiye’de böyle olduğu gibi, umum İslâm dünyasında da böyledir. Evet, temelleri yıpratılmış bir binanın odalarını tamir ve tezyine çalışmak, o binanın yıkılmaması için ne derece bir fayda temin edebilir? Köklerinin çürütülmesine çabalanan bir ağacın kurumaması için dal ve yapraklarını ilâçlayarak tedbir

¹ Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

almaya çalışmak, o ağacın hayatına bir fayda verebilir mi?

İnsan, saray gibi bir binadır. Temelleri erkân-ı imaniyedir. İnsan bir şeceredir. Kökü esasat-ı imaniyedir.

İmanın rükünlerinden en mühimi, iman-ı billâhtır, Allah’a imandır; sonra nübüvvet ve haşirdir. Bunun için bir insanın en başta elde etmeye çalıştığı ilim, iman ilmidir. İlimlerin esası, ilimlerin şahı ve padişahı iman ilmidir.

İman, yalnız icmalî bir tasdikten ibaret değildir. İmanın çok mertebeleri vardır. Taklidî bir iman, hususan bu zamandaki dalâlet, sapkınlık fırtınaları karşısında çabuk söner. Tahkikî iman ise sarsılmaz, sönmez bir kuvvettir. Tahkikî imanı elde eden bir kimsenin iman ve İslâmiyet’i dehşetli dinsizlik kasırgalarına da maruz kalsa, o kasırgalar bu iman kuvveti karşısında tesirsiz kalmaya mahkûmdur. Tahkikî imanı kazanan bir kimseyi, en dinsiz feylesoflar dahi bir vesvese veya şüpheyi düşürtemez.

İşte bu hakikatlere binaen, biz de tahkikî imanı ders vererek imanı kuvvetlendirip, insanı ebedî saadet ve selâmete götürecek Kur’ân ve iman hakikatlerini câmi’ bir eseri, sebat ve devam ve dikkatle okumayı kat’iyetle lâzım ve elzem gördük. Aksi takdirde, bu zamanda dünyevî ve uhrevî dehşetli musibetler içine düşmek, şüphe götürmez bir hakikat hâlinedir. Bunun için yegâne kurtuluş çaremiz Kur’ân-ı Hakîm’in imanî ayetlerini ve bu asra bakan ayet-i kerîmelerini tefsir eden yüksek bir Kur’ân tefsirine sarılmaktır.

Şimdi “Böyle bir eser bu asırda var mıdır?” diye bir suâlin içinizde hâsıl olduğu, nuranî bir heyecanı ifade eden simalarınızdan anlaşılmaktadır.

Evet, bu çeşit ihtiyacımızı tam karşılayacak olan bir eseri bulmak için çok dikkat ve itina ile aradık. Nihayet, hem Türk gençliğine, hem umum Müslümanlara ve beşeriyete Kur’ânî bir rehber ve bir mürşid-i ekmel olacak bir eserin Bediüzzaman Said Nursî’nin Risale-i Nur eserleri olduğu kanaatine vardık. Bizimle beraber, bu hakikate Risale-i Nur’la imanını kurtaran yüz binlerle kimseler de şahittir.

(Sözler, s. 836-838, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023)

BİRİNCİ LEM’A

Tevhid iki kısımdır. Meselâ, nasıl ki bir çarşıya ve bir şehre büyük bir zatın mütenevvi malları gelse, iki çeşitle onun malı olduğu bilinir. Biri, icmalî, amiyânedir ki, “Bu kadar azîm

mal, ondan başka kimsenin haddi değil ki sahip olabilsin.” Fakat böyle amî bir adamın nezaretinde çok hırsızlık olabilir. Parçalarına çok adamlar sahip çıkabilir. İkinci çeşit odur ki, her denk üzerinde yazıyı okur, her bir top üstünde turrayı tanır, her bir ilân üstünde mührünü bilir bir surette, “Her şey o zatındır” der. İşte şu hâlde, her bir şey o zatı manen gösterir.

Aynen öyle de, tevhid dahi iki çeşittir:

- Biri tevhid-i amî ve zâhirîdir ki; “Cenab-ı Hak birdir, şeriki, naziri yoktur, bu kâinat onundur.”
- İkincisi tevhid-i hakikîdir ki, her şey üstünde sikke-i kudretini ve hatem-i rububiyetini ve nakş-ı kalemini görmekle doğrudan doğruya her şeyden Onun nuruna karşı bir pencere açıp Onun birliğine ve her şey Onun dest-i kudretinden çıktığına ve ulûhiyetinde ve rububiyetinde ve mülkünde hiçbir vechile, hiçbir şeriki ve muini olmadığına, şuhuda yakın bir yakîn ile tasdik edip iman getirmektir ve bir nevi huzur-u daimî elde etmektir. Biz dahi şu Söz’de, o halis ve âlî tevhid-i hakikîyi gösterecek şuaları zikredeceğiz.

Birinci nükte içinde bir ihtar: Ey esbabperest gafil! Esbab, bir perdedir. Çünkü izzet ve azamet öyle ister. Fakat iş gören kudret-i Samedâniyedir. Çünkü tevhid ve celâl öyle ister ve istiklâli iktiza eder. Sultan-ı Ezeli’nin memurları, saltanat-ı rububiyetin icraatçıları değillerdir. Belki o saltanatın dellâllarıdır ve o rububiyetin temaşager nâzırlarıdır. Ve o memurlar, o vasıtalar; kudretin izzetini, rububiyetin haşmetini izhar içindir; tâ umur-u hasise ile kudretin mübaşeretini görünmesin. Aczâlûd, fakrîşe olan insanî bir sultan gibi, acz ve ihtiyaç için memurları şerik-i saltanat ittihaz etmiş değildir.

Demek esbab vaz’ edilmiş, tâ aklın nazar-ı zâhirîsine karşı kudretin izzeti muhafaza edilsin. Zira âyinenin iki vechi gibi, her şeyin bir mülk ciheti var ki, âyinenin mülevven yüzüne benzer, muhtelif renklere ve hâlâta medar olabilir; biri melekûttur ki, âyinenin parlak yüzüne benzer. Mülk ve zâhir vechinde, kudret-i Samedâniyenin izzetine ve kemâline münafi hâlât vardır; esbab, o hâlâta hem merci, hem medar olmak için vaz’ edilmişler. Fakat melekûtiyet ve hakikat cânibinde, her şey şeffaftır, güzeldir, kudretin bizzat mübaşeretine münasiptir, izzetine münafi değildir. Onun için esbab sırf zâhirîdir, melekûtiyette ve hakikatte tesir-i hakikîleri yoktur.

Hem esbab-ı zâhiriye’nin diğer bir hikmeti şudur ki: Haksız şekvaları ve bâtil itirazları Âdil-i Mutlak’a tevcih etmemek için o şekvalara, o itirazlara hedef olacak esbab vaz’

edilmiştir. Çünkü kusur onlardan çıkıyor ve onların kabiliyetsizliğinden ileri geliyor. Bu sırra bir misal-i latîf suretinde bir temsil-i manevî rivayet ediliyor ki:

Hazret-i Azrail Aleyhisselâm, Cenab-ı Hakka demiş ki: “Kabz-ı ervah vazifesinde Senin ibadın benden şekva edecekler, benden küsecekler.”

Cenab-ı Hak lisan-ı hikmetle ona demiş ki, “Seninle ibadımın ortasında musibetler, hastalıklar perdesini bırakacağım; tâ şekvaları onlara gidip, senden küsmesinler.”

İşte bak: Nasıl hastalıklar perdedir, ecelde tevehhüm olunan fenalıklara mercidirler ve kabz-ı ervahta hakikat olarak olan hikmet ve güzellik, Azrail Aleyhisselâmın vazifesine mütealliktir; öyle de, Hazret-i Azrail dahi bir perdedir, kabz-ı ervahta zâhiren merhametsiz görünen ve rahmetin kemâline münasip düşmeyen bazı hâlâta merci olmak için o memuriyete bir nâzır ve kudret-i İlâhiyeye bir perdedir. Evet, izzet ve azamet ister ki, esbab perdedar-ı dest-i kudret ola aklın nazarında; tevhid ve celâl ister ki esbab ellerini çeksinler tesir-i hakikîden.

İKİNCİ LEM’A

Bak şu kâinat bostanına; şu zeminin bağına, şu semanın yıldızlarla yaldızlanmış güzel yüzüne, dikkat et! Göreceksin ki, bir Sâni-i Zülcelâl’in, bir Fâtır-ı Zülcemal’in, o serilmiş ve serpilmiş masnuattan her bir masnu üstünde Hâlık-ı Külli Şey’e mahsus bir sikkesi ve her bir mahlûku üstünde Sâni-i Külli Şey’e has bir hatemi ve kalem-i kudretin birer menşuru olan sahaif-i leyl ü nehar, yaz ve baharda yazılan tabakât-ı mevcudat üstünde taklit kabul etmez bir turra-i garrası vardır.

Şimdi o sikkelerden, o hatemlerden, o turalardan numune olarak birkaçını zikredeceğiz. Meselâ, hesapsız sikkelerinden, hayat üzerinde koyduğu çok sikkelerinden şu sikkeye bak ki, “Bir şeyden her şey yapar. Hem her şeyden bir tek şey yapar.” Çünkü nutfe suyundan ve hem içilen basit bir sudan hesapsız a’zâ ve cihazat-ı hayvaniyeyi yapar.

İşte bir şeyi her şey yapmak, elbette bir Kadîr-i Mutlak’ın işidir. Hem yenilen hadsiz taamlardan, o taam ise hayvanî olsun, nebatî olsun, o müteaddid maddeleri, has bir cisme kemâl-i intizam ile çeviren ve ondan mahsus bir cilt nesc eden ve ondan basit cihazları yapan, elbette bir Kadîr-i Külli Şey’dir ve Alîm-i Mutlak’tır. Evet, Hâlık-ı Mevt ve Hayat, şu destgâh-ı dünyada, hikmetiyle hayatı öyle bir kanun-u emriye-i mu’ciznüma ile idare ediyor ki, o kanunu tatbik ve icra etmek, bütün kâinatı kabza-i tasarrufunda tutan bir Zata

mahsustur.

İşte eğer aklın sönmemiş ise, kalbin kör olmamış ise anlarsın ki, bir şeyi kemâl-i sühulet ve intizamla her şey yapan ve her şeyi kemâl-i mizan ve intizamla sanatkârâne bir tek şey yapan, her şeyin Sâniine has ve Hâlık-ı Külli Şey'e mahsus bir sikkedir.

Meselâ, görsen, harikapişe bir zat, bir dirhem pamuktan yüz top çuha ve ipek veya patiska gibi mütenevvi sair kumaşları o tek dirhem pamuktan nesc etmekle beraber, helva, baklava gibi çok taamları dahi ondan yapıyor. Sonra görsen ki, o zat, demiri ve taşı, balı ve yağı, suyu ve toprağı avucuna alır, bir güzel altın yapar; elbette kat'iyen hükmedeceksin ki, o zat, öyle kendine has bir sanata mâliktir. Bütün anâsır-ı arziye onun emrine musahhar ve bütün mevalid-i türabiye onun hükmüne bakar. Evet, hayattaki tecellî-i kudret ve hikmet, bu misalden bin derece daha acibdir. İşte hayat üstündeki çok sikkelerden bir tek sikke.

(Sözler, s. 326-327-328-329, Yeni Asya Neşriyat, Nisan-2023)

سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ²
وَأَخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنْ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ³

² Seni her türlü noksandan tenzih ederiz. Senin bize öğrettiğinden başka bizim hiçbir bilgimiz yoktur. Sen herşeyi hakkıyla bilir, her işi hikmetle yaparsın (Bakara Suresi: 32.)

³ Duaları şu sözlerle sona erer: “Ezelden ebede kadar her türlü hamd ve övgü, şükür ve minnet, Âlemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur” (Yunus Suresi: 10.)